

Адам дүниеге патриот болып келмейді

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» атты мақаласында: «Адам баласы дүниеге патриот болып келмейді. Ол білім мен тәрбие алып, әлеуметтік ортамен араласып, азаматтық болмысын қалыптастыру кезінде патриотқа айналады. Өзінің жеке мақсат-мүдделері қоғам игілігімен үндесіп, елінің дамуына елеулі үлес қосып жатқанын жан жүрегімен сезінген адам нағыз бақытқа кенеледі» («*Egemen Qazaqstan*» газеті, №2, 5 қаңтар 2021 ж., -1-3-б.б.), -дейді. Рас-ау! Шынында да, әр тұлғаның тұла бойына патриоттық сезім қалай сыналап енбек? Жуырда Махамбет атындағы Батыс Қазақстан университетінің «Рухани жаңғыру» институты мен Қазақстан халқы Ассамблеясы кафедрасының бірлесіп ұйымдастырған Мемлекет басшысының «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» атты мақаласына сәйкесті «Адам дүниеге патриот болып келмейді» («*Человек не рождается патриотом*») тақырыбындағы онлайн дөңгелек үстелі осы мәселеге арналған-ды. Аталмыш шараға университет студенттерімен бірге тәжірибелі тәлімгер оқытушылар, танымал ғалымдар шақырылды. Келелі кеңеске «Рухани жаңғыру» институтының директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Қыдыршаев Абат Сатыбайұлы модераторлық жасады. Басқосудың беташары Қазақстан Республикасы Мәдениет саласының үздігі, өңірге танымал өнерпаз күйші Ғұбайдуллин Ербол Аманжолұлының орындауында Махамбет бабамыздың «Қайран Нарын», «Жұмыр-Қылыш» күйлерімен ашылды. Студенттердің орындауында ақын Қалқаман Саринның «Тәуелсіздік» (Ернұр Кнамаев, «*Филология: қазақ тілі*» мамандығы, 4 курс), Саят Құланқыпшақтың «Тәуелсіз Қазақстан» (Темірхан Әзірбаев, «*Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті*» мамандығы, 1 курс), «Желтоқсан желі» (Данара Төлегенова, «*Филология: қазақ тілі*» мамандығы, 1 курс) өлеңдері оқылды. Аса өзекті әрі күрделі тақырыптағы келелі кеңес Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің ректоры, биология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Қазақстан Ұлттық Жаратылыстану ғылымдары академиясының академигі, Батыс Қазақстан облыстық мәслихатының депутаты Серғалиев Нұрлан Хабиболлаұлының кіріспе сөзімен ашылды. Басқосуда педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Педагогикалық ғылымдар академиясының академигі Абат Қыдыршаев, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі Мұрат Сыдықов, техника ғылымдарының докторы, профессор Ермек Айталиев, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Владимир Салов, мәдениет және өнер факультетінің деканы, PhD, қауымдастырылған профессор Қарлығаш Қажымова, филология факультетінің деканы, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент Әскен Мұханбетқалиев, физика-математика факультетінің деканы, әлеуметтану ғылымдарының кандидаты, доцент Дина Әбілқасова,

Қазақстан халқы Ассамблеясы кафедрасының меңгерушісі, саясаттанушы Тұрар Шайхиев сынды университеттің танымал ғалым-педагогтары тақырып аясында келелі ой-тұжырымдарымен бөлісті. Тақырыптық дөңгелек үстел соңында университеттің ғылыми кітапханасының директоры Тоты Әлімбекерова «Тәуелсіздік – қазақ халқы рухының қайнар көзі» атауымен әзірленген көрме материалдарына кең көлемді шолу жасады.

Серғалиев Нұрлан Хабиболлаұлы,
б.ғ.к., қауымдастырылған профессор,
Қазақстан Ұлттық Жаратылыстану
ғылымдары академиясының академигі,
Батыс Қазақстан облыстық мәслихатының
депутаты: Біздің Тәуелсіздігіміз – қоғамдық саяси қайта құру ғана емес. Бұл елеулі деңгейде әрқайсымыздың толысуымыз. Бұл-

өмірлік құндылықтарды, тіпті өмірдің өз мәнін саналы түрде қайта парықтау. Бұл- әлемдік өркениет өріне әрқайсымыздың қайта оралуымыз. Президент өз мақаласында: *«Биыл қастерлі Тәуелсіздігімізге 30 жыл. Бұл -қайта жаңғырған қазақ мемлекеттігінің, ата-бабаларымыз аңсаған азаттықтың тұғыры нығая түскенін әйгілейтін маңызды белес. Тарих тұрғысынан алғанда, отыз жыл – көзді ашып жұмғандай қас-қағым сәт. Дегенмен, бұл көптеген халықтар үшін қиындығы мен қуанышы, дағдарысы мен дамуы алмасқан тұтас дәуір деуге болады. Біз де осындай жолдан өтіп келеміз»,* - деп жазады. Әрине, тәуелсіздікке халқымыз оңай қол жеткізген жоқ. Тәуелсіздік жолында аға ұрпақ қаны мен қиналысы жатыр. Алаштың өр ұлдары мен желтоқсанның жалынды жастарының қасиетті арманы мен бізге қалдырған аманаты жатыр. Еліміздің тәуелсіздігін, өркендеуі мен тұрақтылығын көрген біз- бақытты ұрпақпыз. Бұл тек қана бақыт емес, бұл- қасиетті міндет. Асыл ағаларымыз бен апаларымыз жол ашып берген ел тәуелсіздігін ардақтау, құрметтеу- әрқайсымыздың жеке ұлы міндетіміз. Мемлекет басшысы өз мақаласында: *«Азаттығымыздың айшықты белесіне шыққанда әрбір саналы азаматты «Отыз жылда біз қандай жетістіктерге жеттік?», «Келер ұрпаққа қандай елді аманаттаймыз?», «Мемлекеттігімізді нығайта түсу үшін тағы не істейміз?» деген сауалдар толғандырары анық. Осы тұрғыдан алғанда, бұл – арман-мақсаттарымызды тоғыстырып, болашаққа тың серпінмен қадам басу үшін өткенге тағы бір мәрте оралатын, жетістіктеріміз бен кемшіліктерімізді ой елегінен өткізетін маңызды мезет»,* - деп қадап айтқан. Жас мемлекетке барлығын басынан бастауға, дамудың жаңа бағытын таңдауға тура келді. Ең бастысы- елімізді сыртқы әлемнің толыққанды әріптес ретінде тануы. Қазіргі таңда осы басты мақсат толық орындалғанын нық сеніммен айта аламыз. Қазақстан өзінің барлық көршілері Ресеймен, Қытаймен, Өзбекстан, Қырғызстан және Түркіменстанмен шекара мәселелерін толық реттеді. Әлемнің ядролық державалары қазақ елінің тәуелсіздігі мен қауіпсіздігіне ресми түрде кепілдік берді. Табанды жүргізілген саяси реформалар қорытындысында Қазақстан батыстық

демократия ұстанымдары мен шығысаязиялық мемлекеттердің алдыңғы қатарлы тәжірибесіне негізделген және өзіміздің көпұлтты қоғам ерекшеліктеріне сүйенген тәуелсіз мемлекеттік құрылымға ие болды. Қазақстандықтар демократия жарлықпен енбейтіндігін, оны әрқайсысымыз өз санамыздан саралап өткізуіміз қажеттігін түсінді. Демократияның негізгі базалық ұстанымдары, атап айтқанда, сөз бостандығы, әділетті сайлау, билік бөлінісі, көппартиялылық, қоғамдық институттар, азаматтық ұйымдар, тәуелсіз сот - мұның барлығы да елімізде бар. Осы жетістіктерді пайдалана білу билікке емес, өзімізге, біздің саяси-құқықтық санамыздың жетілуіне тәуелді. Осы және өзге де мемлекеттік мәселелерді ел патриоттарын баулуда баса ескеруге тиіспіз. Турасын айтсақ, бүгінгі университет студенттері – ертеңгі рухани елтұтқалары. Демек, университет қабырғасында патриот тұлғаларды баулуға акцент берілуі тиіс. Махамбет бабамыз атындағы білім, ғылым және руханият ордасы сынды тоқсан жылға жуық тарихы бар университетіміздің тәрбие бөлімінің, «Рухани жаңғыру» институтының осы игі де ізгі жолда кешенді жұмыс жасауы көңілге қуаныш ұялатады.

Қыдыршаев Абат Сатыбайұлы, «Рухани жаңғыру» институтының директоры, п.ғ.д., профессор, Қазақстан Педагогикалық ғылымдар академиясының академигі: Қазақстан Республикасы Президентінің мақаласына сүйене айтсақ, адам баласының дүниеге патриот болып келмесі рас. Жастардың тұлға тұрғысында қалыптасуы алған білім мен тәрбиесіне, араласқан

элеуметтік ортасына бірден-бір байланысты. Нәтижеде тұлға азаматтық болмысы қалыптаса келе бірегей ел патриотына айналмақ. Жас патриот өзінің жеке мақсат-мүдделерін қоғам игілігімен үндестіре білгенде ғана, елінің дамуына елеулі үлес қосып жатқанын жан жүрегімен сезінгенде ғана нағыз бақыт биігінде болмақ. Ел Президенті: *«Ең гажайып ерліктер отанға шексіз сүйіспеншіліктен туындайтыны сөзсіз. Шын отансүйгіштік дегеніміз- жалаң ұран тастау емес, еліңе, халқыңа қызмет ету»*, -деп түйеді. Демек, шынайы патриоттық сезіммен рухтанып, қасиетті Тәуелсіздігімізді одан әрі нығайта түсу үшін бірлесе кешенді жұмыс істеудің қажеттілігі айқын. Бұл ретте де Мемлекет басшысы: *«Барша отандастарыма, әсіресе, жастарға айтарым: кең-байтақ Қазақстанды асқақ армандарың мен батыл жоспарларыңды емін-еркін жүзеге асыратын, табысыңа марқайып, әрдайым тілеуіңді тілейтін қасиетті Отаның ретінде бағалаңдар! Мен жаңа Қазақстан патриотизмінің жасампаздық құдіретіне сенемін»*, - дейді. Мақалада Мемлекет басшысы Тәуелсіз еліміздің басты құндылықтары сапынан туған жерімізді, ана тілімізді, ынтымақ-бірлігімізді баса атауы тегін емес. *«Егемендігіміздің мәңгілік ұштағаны – Алтайдан Атырауға, Алатаудан Арқаға дейін кең көсілген байтақ жеріміз, ананың ақ сүтімен бойымызға дарыған қастерлі тіліміз және барлық қиындықтан халқымызды сүріндірмей алып келе жатқан береке-бірлігіміз. Біз осы үш құндылықты көздің қарашығындай сақтаймыз»*, -дейді Президент. Турасын айтар болсақ, ата-бабаларымыздан сан ғасырлардан бері мұра болған қасиетті жеріміз ең

басты байлығымыз емес пе? Қазаққа осынау ұшқан құстың қанаты талар, жүгірген аңның аяғы талар ұлан-ғайыр аумақты сырттан ешкім сыйға бермегені мәлім. Тарих таразысына үңілсек, қайта жұлып-тартып, бөліп алуға, басып қалуға әуестер қаншама. Бұл мәселеде біздің ұлттық, елдік мүддені аспен де, таспен де қорғауға дайын болуымыздың қажеттілігін Президентіміз баса айтады. Енді бәріміз айқын білетін әрі ешқашан бұлжымайтын ақиқат- қазақтың жері ешбір шетелдіктің меншігіне берілмейді, еш уақытта сатылмайды. Елдің әр ұлтжанды, елжанды азаматының санаға берік түйер қағидасы осы. Қазақ үшін тоқымдай жердің өзі қымбат, бір уыс топырақтың өзі алтын деуіміздің сыры тереңде. Үлкеніміз де, кішіміз де, жасымыз да, жасамысымыз да осыны бағалай білгеніміз жөн. Демек, жер қадірін білу жалаң ұранмен, бос қызыл сөзбен өлшенбесе керек. Сондай-ақ, еліміздің басты нышандарының бірі - мемлекеттік тіл. Қазақ тілін бүкіл халқымызды біріктіруші факторға айналдырудың барлық құқықтық тәсілдері мен кепілдіктері қалыптасты. Қазіргі таңда мемлекеттік тілді білу- Қазақстанның әрбір азаматының парызы әрі міндеті. Мемлекет басшысы: *«Мен барша қазақстандықтарға, оның ішінде қазақ тілін әлі жете меңгермеген отандастарыма үндеу тастағым келеді. Тұтас буын алмасқан осы жылдарда қазақ тілін үйренгісі келген адам оны әлдеқашан біліп шығар еді. Халқымызда «ештен кеш жақсы» деген сөз бар. Ең бастысы, ынта болуы керек»*, - дейді. Дәлірек айтсақ, жеріміздің тұтастығы, тіліміздің саф мөлдірлігі еліміздің ынтымақ - бірлігіне бірден-бір байланысты. Шынында да, бізді қай кезеңде де небір қилы қиындықтардан аман сақтап келе жатқан басты күдіретіміз – еліміздің бірлігі, татулығы. Ынтымағы жарасқан жұрттың, тату елдің қашан да ұпайы түгел болары рас. Еліміздің ұлтаралық келісім саясаты күллі әлемді мойындатқаны да шындық. Осы орайда Президентіміздің: *«Халқымыздың ырыс-ынтымаққа негізделген жарасымын бағалай білуіміз керек. Бұл- кемел келешекке бастайтын бірден-бір дұрыс жол. Ұлтаралық татулық пен келісімді сақтау- мемлекеттік органдардың ғана емес, бүкіл қоғамның және әрбір азаматтың міндеті. Түптеп келгенде, еліміздегі тұрақтылық пен береке-бірлік үшін барлығымыз бірдей жауаптымыз. Бүкіл қоғамды ұйымдастыратын құндылықтар неғұрлым көп болса, бірлігіміз де соғұрлым бекем болады»*, -деуі қос қолдап құптарлық тұжырым. Бір таңғаларлығы, қазақ ұлтының дүлдүл тұлғаларының бірі, қайталанбас көсемсөзгері Әбіш Кекілбай да өз тұсында **«Тәуелсіздік бәрінен қымбат»** атты ойлы мақаласын жазған-ды (Кекілбайұлы Ә. *Тәуелсіздік бәрінен қымбат. Он екі томдық шығармалар жинағы. – Алматы: «Өлке» баспасы. –Т.8. -1999. -143-149-б.б.*). Мұны көпшілік қауымның білері даусыз. Заңғар ой иесі Әбіш Кекілбай аталмыш мақаласында: *«Тәуелсіз мемлекеттердің бәрі де жаңа заманға лайық жаңармайынша қатарға қосыла алмайды. Оған озық технология, инвестиция және халықаралық қолдау керек. Ол тек орнықты ахуалдағы елдерге ғана көрсетіледі. Сондықтан неоимпериализм, неоколониализм, ұлттық томаға-тұйықтыққа ұрындырмайтын әлемдік ықпалдастыққа ұмтылады. Ол үшін де егемендік пен тәуелсіздік керек. Шынайы*

ынтымақтастық пен ықпалдастық шынайы тәуелсіздік бар жерде ғана жүзеге асады», - дей келе: «Тәуелсіздікке қысым жасау демократияға қысым жасауға ұрындырмай қоймайды. Тәуелсіздікке немқұрайлы қарау деген сөз – демократияға немқұрайлы қарау деген сөз. Демократияға немқұрайлы қарау – адам бостандығына немқұрайлы қарау. Оспадарсыздыққа оспадарсыздықпен жауап беріп, тәуелсіздіктің көсегесін бәрібір көгерте алмайтынымыз да рас. Өз мемлекетінің тәуелсіздігін қастерлеу, өзі тұратын елдің егемендігін құрметтеу – тек патриоттық парыз ғана емес, үлкен гуманистік жауапкершілік. Өзі жүрген ортаның алдындағы ғана емес, өз тағдыры алдындағы жауапкершілік. Өзі жүрген ортаның жарастығын ойлаған адам ғана жарастықты дүниеде өмір сүре алады. Тек азат адамдар мен тәуелсіз халықтар ғана дүниеде ондай шынайы жарастық орната алады. Өйткені, халық бостандыққа жетпей тұрып, қоғам бостандыққа жете алмайды. Қоғам бостандыққа жете алмай тұрып, адам бостандыққа жете алмайды. Сондықтан да, бүгін күллі жалпақ әлем бостандықты ту еткен жарастықты аңсайды. Ендеше, адамдар мен қоғамдардың, мемлекеттер мен халықтардың өз еркі өзіндегі тәуелсіздігі – ешкім тіл тигізе алмас қасиетті ұғым. Қазіргі адамзаттың ең басты мұраты, ең асыл игілігі,- дейді. Жеріне жеткізе, шегелей айтылған тұжырымға қалай иланбассыз, қалайша айызың қанып риза болмассыз! Нәтижеде ойшыл ғұлама: «Қолымызға әзер қонған азаттық құсын бір үркітіп алсақ, қайта айналып қонғанша қашан! Олай болса, уақытша қиындықтарға бола мәңгілік мұраттарымызды тәрк ете алмаймыз. Тәуелсіз еліміздің көгеріп-көркеюі жолында күш-жігерді аямаймыз. Тарихтың қандай қатал сынына да табандылықпен төтеп бере аламыз. Өйткені, тәуелсіздік бәрінен қымбат, бәрінен ұлы!» - деп түйіндеуі күні бүгін айтылғандай. Біз қос мақаланың үндестігін аңғарамыз. Біздіңше, осы үрдістегі пайым-тұжырымдар бүгінгі жаңа ұрпақты ұлтжандылыққа, елжандылыққа, айналып келгенде ұлтымыздың патриот тұлғаларын баулуда ауадай қажет.

Сыдықов Мұрат Наурызғалиұлы, т.ғ.д., профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі: Статья Президента РК Касым-Жомарта Токаева «Независимость превыше всего» рассматривает ряд ключевых проблем в развитии современного Казахстана. Немалое место занимает анализ состояния национальной истории и путей ее дальнейшего развития, который по мнению Президента имеет важное научное и практическое значение. На мой взгляд в статье дан анализ состояния истории как науки в стране, и вместе с тем определены основные направления развития, которые актуальны для казахстанского общества. Задачи, поставленные перед исторической наукой Казахстана и состояние самой науки в стране, вызвали некоторые мои размышления по некоторым аспектам в целом и по ряду актуальных вопросов развития отечественной истории: 1. Насущными для современной отечественной исторической науки является необходимость проработки таких проблем как методология

современного исторического познания и выработка концепции исторического развития казахского народа, общества и государства; генезис казахского народа, роль личности в истории, качество подготовки кадров историков и т.д.; 2.История в учебном процессе. Разночтения среди казахстанских историков приводят к появлению «сырых» учебников, в результате в учебном процессе в школах и вузах возросла «перегруженность» мелкими темами и обилием цифр и дат. С другой стороны, снижение научности в среде историков привело к резкому росту книг и изданий, которые в народе называют «мифотворчеством». Такая ситуация чревата серьезными последствиями, так как формирует у общества искаженное представление об историческом прошлом, а одностороннее освещение проблем ведет к деградации в целом исторического сознания; 3.Состояние казахстанской исторической науки и научные кадры; 4.Освещение переломных исторических моментов в истории Казахстана. Таким образом, рассматривая задачи, которые стоят перед казахстанскими историками в настоящий момент, в первую очередь необходимо выделить необходимость выработки новой целостной концепции национальной истории. Разработка такой концепции позволила бы соединить воедино все многообразие исторических процессов на территории Казахстана за длительный исторический период, и вместе с тем – события отечественной истории вплести в единое полотно мировой истории. На мой взгляд, важным условием создания такой концепции явилась бы разработка новой периодизации истории Казахстана. Это стало бы основой современного видения основных и узловых этапов истории казахов. Именно обсуждение этой проблемы стало бы началом реального возрождения исторической науки Казахстана.

Салов Владимир Юрьевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор: Қазақстан өз саяси дамуында демократиялық даму жолын таңдайтындығын, саяси тәуелсіздік пен мемлекеттік егемендікке ие болған алғашқы сәттерден бастап-ақ мәлімдеген болатын. Тәуелсіз еліміздің Тұңғыш Президенті Н. Ә. Назарбаев еліміздің дамуында өз келбетімізге тән, өз ерекшеліктеріміз бен өз тұтыныстарымызға толық жауап беретін демократиялық саяси құрылымдар мен институттар

жүйесін дамытуды қолдап келеді. Қазақстан Республикасының демократиялық дамуының маңызды жетістіктерінің бірі - діни төзімділік пен ұлттық келісім негізінде саяси тұрақтылықты сақтау. Елбасының «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» Жолдауында: «Халықаралық қоғамдастықта біздің елімізде тұрып жатқан және Қазақстанның біртұтас халқы болып табылатын барлық ұлттар өкілдерінің ұстамдылығын, конфессияаралық және мәдениетаралық татулығын қамтамасыз етуге бағытталған сара саясатымыз барынша танылып отыр», - деген-ді. Иә, Қазақстанның геосаяси жағдайы өте күрделі. Біздің еліміз әлемдік үш діни-мәдени

өркениеттің қиылысында тұр. Бұл тұста мұсылман, христиан және буддистік-конфуциандық діни-мәдени өркениеттердің игі әсерлерін де, теріс ықпалдарын да жоққа шығаруға болмайды. Сондықтан ұлтаралық татулық пен діни келісім аймағындағы саясатымыз игі әсерлерді марапаттап, теріс ықпалдарды катал жойып отыруға бағытталуы тиіс. Осы істерде шешуші рөл еліміздегі этномәдени орталықтар мен дәстүрлі діни ұйымдармен қатар, мемлекеттік органдарға да жүктелетіндігі сөзсіз. Президент мақаласында : *«Түрлі жағдайларға байланысты қазақ жеріне әр кезеңде әртүрлі ұлт өкілдері көптеп қоныстанды. Қазақ халқы ешкімді жат көрмей, бауырына басты. Бүгінде олардың туған жері де, Отаны да – Қазақстан. Біз көпэтностық сипатымызды артықшылығымызға айналдыра алғанымыз анық. Көптеген шетелдік сарапшылардың елімізге қатысты «Еуразиядағы шырпы тисе лап еткелі тұрған құрай», «failed state» сияқты болжамдарын жоққа шығардық. Бұл жолда тыныштық пен тұрақтылықтың бастауы болған Қазақстан халқы Ассамблеясы тиімді жұмыс атқарды. Ешкімді ұлтына қарап бөле-жарған жоқпыз. Бәрінің өсіп-өнуіне толық жағдай жасадық, бірдей мүмкіндік бердік. Біздің ұлтаралық келісім саясатымыз әлемді мойындатты. Халқымыздың осындай ырыс-ынтымаққа негізделген жарасымын бағалай білуіміз керек»*, -деп салмақтайды. Демек, қазіргі таңда экстремизм мен радикализмнің саяси-идеологиялық мазмұннан гөрі, көбіне діни немесе ұлттық сипат алып бара жатқаны шындық. Сол себепті, біздің баршамызға, ең алдымен мемлекеттік қызметкерлерге діни және ұлтаралық қарым-қатынастарда білімдарлық пен қырағылық қажет деп білеміз. Ал кейінгі патриот жастарды осы іспетті елдік құндылықтар аясында баулығанға не жетсін!

Қажымова Қарлығаш Рахымқызы, мәдениет және өнер факультетінің деканы, PhD, қауымдастырылған профессор: Қазақ халқы –тарихи этнос ретінде қалыптасқан уақыттан бастап еңселі ел болуды қашан да армандап, мақсат тұтқан халық. Осы мақсат жолында қазақтың талай арыстары өздерінің өмірін арман жолына сарп еткені тарихтан белгілі. Біз тарихтан дарынды жеке тұлғалардың елдің тарихын түбегейлі өзгертудегі рөлін жақсы білеміз. Осы тұрғыдан алып қарағанда Президент Қасым-Жомарт

Тоқаевтың мақаласы – Елбасының Стратегиялық Жолдауларының жалғасы. Бұрынғы ұзақ мерзімді Жолдауларда басты назар елдің экономикалық дамуына аударылса, аталған саяси мақалада негізгі мәселе Қазақ жастары мен ел халқының рухани санасы мен отансүйгіштік рухын жандандыруға, тәуелсіздігіміздің қадірін ұғындыруға арналған. Мақаланың «Таным мен тағылым» тармағында қазақ тарихына баса көңіл бөлу қажеттілігі мен ел тарихын әлемнің беделді тілдеріне аудару керектігі көрсетілсе, «Қоғам мен құндылық» бөлімінде мемлекеттік тіл мен ел бірлігіне арнайы назар аударылады. Мақаланың «Ұлағат пен ұстаным» тарауында мемлекетіміздегі демократияландыру, саяси үрдістердің даму үрдісіне және ел жастарының

отан алдындағы парызына бойлайды. Ел Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы: *«Тәуелсіз ел болу оны жариялаумен немесе мемлекеттің іргетасын қалаумен шектелмейді. Тәуелсіздік үшін нағыз күрес күнделікті еңбекпен, үздіксіз әрі дәйекті елдік саясатпен мәңгі жалғасады. Біз қуатты тәуелсіз мемлекетімізбен ғана ұлт ретінде жер бетінде сақталамыз. Осы айнымас ақиқатты берік ұстануымыз қажет»*, -деп жазады. Қазіргідей жаһандану үрдісі белең алып, көптеген ұлттар мен ұлыстар өздерінің туған тілі мен ұлттық құндылықтарын жоғалту алдында тұрған кезеңде аталған тақырыпта ой қозғап, ұлт пен мемлекетке айқын бағдар беретіндей бағдарламаның қажет екендігі анық. Үшінші мыңжылдық тоғысында бәсекелестік, жаһандық қауіп-қатерлер мен кейбір құндылықтардың жоғалу қаупі төніп тұрған шақта Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың аталған мақаласы дер шағында жарияланған құжат дер едік. Осы құжат арқылы еліміздің ғылыми қоғамының әлеуеті, оның ішінде мемлекет идеологтары қатарына енетін педагогтар да, мәдениет және өнер саласының қайраткерлері де өздерінің болашақтағы жұмыстарына қажетті бағыт-бағдарды айқындап, қандай жолмен жүретіндігін нақтылары сөзсіз.

Шайхиев Тұрар Төлегенұлы, Қазақстан халқы Ассамблеясы кафедрасының меңгерушісі, саясаттанушы:
Еліміздің кез-келген азаматы ел Президентінің «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» мақаласын оқығанда еліміз үшін мақтанышпен бірге Отан тағдыры үшін жауапкершілік сезімінде болмақ. Қилы тағдырлы халқымыз тәуелсіздікке жетуде, елді қорғауда «тар жол, тайғақ кешуден» өтті, бұл -біздің ата-бабаларымыздың аманаты, біздің ұрпақтар алдындағы парызымыз. Батыс елдері саяси жүйені демократияландырудың жоғары деңгейіне ғасырлар бойы бет бұрды. Біздің тәуелсіздігімізге небәрі – 30 жыл. Осы жылдар ішінде еліміз либералды саяси жүйе мен бәсекеге қабілетті нарықтық экономиканы құруда жоғары нәтижелерге қол жеткізді. Өзара сыйластық пен төзімділікке негізделген этносаралық қатынастардың қазақстандық моделі әлемдегі ең үздіктердің бірі тұрғысында танылды. Осының арқасында еліміз этникалық және конфессиялық негіздегі толқуларсыз өз жолымен жүрді. «Тәуелсіздік бірінен қымбат» атты мақаласында ел Президенті ең төменгі аумақтық бірліктерді жергілікті өзін-өзі басқарудан бастап, елдің барлық саяси жүйесін кезең-кезеңмен реформалауды ұсынады. Президент жарияланған саяси реформаларының басты ұстанымы ретінде: *«Саяси жаңғыру барысында асығыстыққа бой алдыруға және жалаң ұранға еріп, мемлекеттік жүйені дағдарысқа ұшыратуға болмайды. Бір сәтте барлығын түбірімен өзгерту неге әкеп соқтыратынын кейбір елдердің бүгінгі ахуалынан көріп отырмыз. Елімізде, ең алдымен, адамның құқығын толығымен сақтауға негізделген заң мен тәртіп болуы керек. Анархия мен жүгенсіздік жақсылыққа अपармайтыны анық»*, - деп ой түйіндеді. Мемлекет басшысының: *«Қазақстанның саяси жүйесі заман талабына сай дамып келеді. Мәжіліс депутаттарының биылғы сайлауы – көппартиялы Парламентті орнықтыру жолындағы*

маңызды қадам. Бізде саяси көзқарастары әртүрлі партиялар бар. Олардың ұстанымдары консервативті, либералды, ұлтшыл, социалист және тағы басқа болуы мүмкін. Бұл – табиғи үдеріс. Саяси плюрализм мемлекетті эволюциялық жолмен дамытуға және нығайтуға мүмкіндік береді. Саяси күштер осындай әралуан болса да, баршасын біріктіретін және бәріне ортақ құндылық бар. Ол – қастерлі Тәуелсіздік»,-деп жазуы зиялы қауымды ойлантпай қоймайды. Ел Президентінің пікірінше, біздің көзқарастарымыз бен ойларымыз әр түрлі болуы мүмкін, бірақ соған қарамастан, бәріміздің ойымыз ұлттық құндылықтармен астасуы аса қажет.

Абат Қыдыршаев,
«Үш қоңыр» газетінің меншікті тілшісі

Әйгерім Алдоңғарова,
М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің «Рухани жаңғыру» институтының ғылыми қызметкері